

ความท้าทายในการบริหารสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ยุค New Normal

โดย ประมุข บรรพาศรี

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์นครราชสีมา
ปัจจุบันมีบุคลากรในสำนักงาน รวม 77 คน แบ่งเป็น
ข้าราชการ 24 คน ลูกจ้างประจำ 1 คน พนักงาน
ราชการ 29 คน และจ้างเหมาบริการ 23 คน

มีสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในความรับผิดชอบ
307 แห่ง ประกอบด้วยสหกรณ์ 144 แห่ง และ
กลุ่มเกษตรกร 163 แห่ง สมาชิกรวม 340,655 คน

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่
มากที่สุดในประเทศไทย พื้นที่มากกว่า 20,000 ตาราง
กิโลเมตร และมีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของ
ประเทศ ซึ่งมากกว่า 2.6 ล้านคน แบ่งการปกครอง
ออกเป็น 32 อำเภอ 289 ตำบล 3,743 หมู่บ้าน

ที่ประมุข บรรพาศรี เป็นหัวหน้าสำนักงาน
ตรวจบัญชีสหกรณ์นครราชสีมา เมื่อปี 2560
ดำรงตำแหน่งนักวิชาการตรวจบัญชีสหกรณ์ชำนาญ
การพิเศษ ตั้งแต่ปี 2553 ปัจจุบันอายุ 55 ปี นับเป็น
ผู้บริหารระดับกลางที่มีประสบการณ์และมีความสำคัญ
ต่อการบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กร

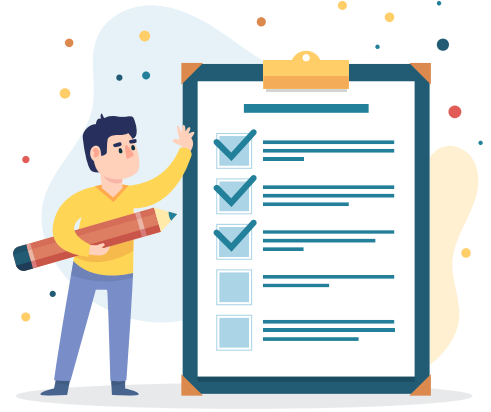
ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19
การทำงานในพื้นที่ที่ครอบคลุมหลายอำเภอและ
ตำบล มีบุคลากรที่ต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก
ที่ประมุขมีแนวคิดและวิธีการทำงานอย่างไร
ในยุค New Normal นี้ วันนี้เรามารู้จักคนเก่งอีกคนหนึ่ง
ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ...

ช่วยเล่าประวัติคร่าวๆ

ที่เริ่มจากการบรรจุเป็นเจ้าพนักงานตรวจสอบบัญชี ระดับ 2 จากนั้นใช้เวลาว่างจากการทำงานในช่วงวันเสาร์และอาทิตย์เพื่อศึกษาต่อจนจบปริญญาตรี และปริญญาโท และได้สอบแข่งขันเป็นนักวิชาการตรวจสอบบัญชีได้สำเร็จ ที่เป็น ผู้ช่วยผู้สอบบัญชี รวม 11 ปี เป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ รวม 10 ปี และปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าสำนักงาน รวม 7 ปี ในเขต 7 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

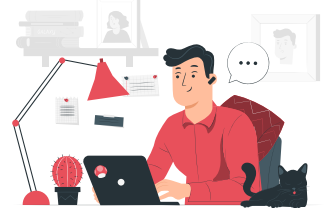
ปัญหาและอุปสรรค ในการทำงานในพื้นที่ขนาดใหญ่

ด้วยขนาดพื้นที่ที่กว้างใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมา จำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมีจำนวนมาก ปัญหา และอุปสรรคในการบริหารงานก็โตตามขนาดและปริมาณงานไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องคน เรื่องงาน และทรัพยากรที่ใช้ในการทำงาน เช่น

การแบ่งสายปฏิบัติงานสอบบัญชี นครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่กว้าง มีทั้งหมด 32 อำเภอ ระยะทางในการลงพื้นที่ค่อนข้างไกล การแบ่งสายปฏิบัติงานสอบบัญชีจะต้องเป็นฝ่ายสอบบัญชี แต่ละฝ่ายๆ ประกอบไปด้วยสายสอบบัญชี 2 ถึง 3 สาย ซึ่งต้องแบ่งงานให้ตามโซนอำเภอที่ไปในเส้นทางเดียวกัน เพราะแต่ละฝ่ายจะต้องใช้รถคันเดียวกันในการออกปฏิบัติงาน มีทั้งหมด 8 ฝ่าย 18 สายสอบบัญชี

ปริมาณงานมีจำนวนมากและค่อนข้างยาก เนื่องจากเป็นสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ ทุนดำเนินงานสูง ธุรกิจมีความซับซ้อน จำเป็นต้องมีผู้สอบบัญชีระดับสูงมาช่วยในการปฏิบัติงาน ถ้าในอนาคตผู้สอบบัญชีระดับสูงของจังหวัดย้ายไปรับตำแหน่งใหม่ ก็จะทำให้มีผู้สอบบัญชีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

ทรัพยากรที่ใช้ในการทำงานไม่เพียงพอ รถยนต์ทั้งจังหวัดมีอยู่ 12 คน แต่มีสายสอบบัญชี 18 สาย ถึงแม้จะกำหนดให้แต่ละฝ่ายๆ ใช้รถยนต์เพียง 1 คัน แต่ด้วยข้อจำกัดที่บางครั้งต้องแยกกันไปทำงานโครงการบ้าง แยกไปคนละอำเภอ ซึ่งอยู่ห่างกันมากบ้าง ก็ทำให้รถยนต์ของสำนักงานไม่เพียงพอ และใช้งานค่อนข้างหนัก ทำให้ต้องซ่อมแซมรถยนต์บ่อย ครอบคลุมการเปลี่ยนน้ำมันเครื่อง ยางรถยนต์ และอะไหล่รถยนต์อื่นๆ บ่อยครั้ง

อันนี้ที่คิดว่าสำนักงานแห่งอื่นๆ ก็น่าจะประสบปัญหาไม่แตกต่างกันมากนัก เพียงแต่นครราชสีมาที่มีพื้นที่กว้างใหญ่จึงอาจทำให้ต้องวางแผนกันค่อนข้างรัดกุม ความยืดหยุ่นค่อนข้างน้อย เพื่อที่จะทำงานให้ได้ตามเป้าหมาย และระยะเวลาที่กำหนด

ช่วงใดเป็นช่วงที่ **เครียดมากที่สุด** และมีวิธีการใดในการ **ลดความเครียด**

ช่วงที่ทำให้เครียดมากที่สุด น่าจะเป็นช่วงที่ผู้สอบบัญชีส่งงานสอบบัญชีประจำปี ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง กรกฎาคม ซึ่งต้องสอบทานงานเป็นจำนวนมาก และช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโควิด 19 เนื่องจากงานและบุคลากรของสำนักงานมีอยู่เป็นจำนวนมาก ต้องทำความเข้าใจและกำชับให้บุคลากรปฏิบัติตามข้อกำหนดของกระทรวงสาธารณสุขโดยเคร่งครัดเพื่อความปลอดภัยของตนเองและสังคม

หากเป็นการออกตรวจสอบบัญชีในสหกรณ์ที่มีที่ทำการของตนเอง และเป็นพื้นที่ปลอดภัยไม่เสี่ยงก็จะประสานกับสหกรณ์ให้จัดห้องสำหรับการสอบบัญชีโดยเฉพาะ สำหรับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ไม่มีที่ทำการก็จะประสานงานก่อน ถ้าเป็นพื้นที่ปลอดภัยและไม่เสี่ยงก็จะให้ผู้สอบบัญชีเข้าไปตัดยอด ตรวจสอบบัญชีและยื่นเอกสารออกมาตรวจสอบด้วยการ Work From Home ตามนโยบายงานต้องสำเร็จและบุคลากรต้องไม่เสี่ยง

สำหรับการสอบทานงานเป็นจำนวนมาก ก็มีการออกคำสั่งสำนักงานฯ แบ่งให้แต่ละฝ่ายฯ ช่วยสอบทานงานซึ่งกันและกันก่อนเป็นด่านแรก หัวหน้าจะสอบทานเฉพาะงบการเงิน รายงานผลการสอบบัญชี และข้อสังเกตจากการตรวจสอบบัญชีอีกรอบ

ด้วยปริมาณงานที่ค่อนข้างมากก็จะทำให้เหนื่อยและเครียด แต่ก็จะมีวิธีการคลายเครียดโดยการทำสวนครัวหน้าบ้านพักสำนักงานเป็นงานอดิเรก และมีโอกาสได้เรียนหลักสูตรครูสมาธิที่สถาบันพลังจิตตานุภาพ สาขา 90 (วัดป่าสาละวัน) แล้วนำมาปฏิบัติ ก็จะทำให้เครียดน้อยลง

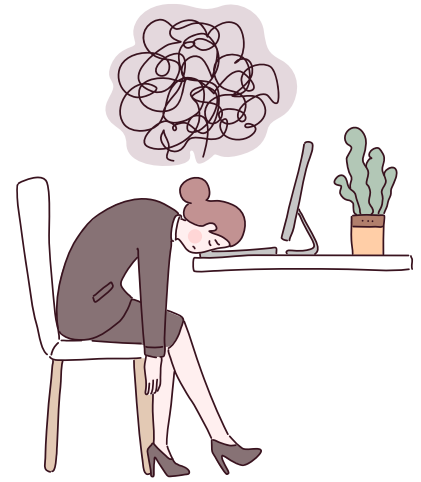
เมื่อมีเรื่องยาก เรื่องที่ลำบากใจ **ต้องตัดสินใจ** จะยึด**หลักคิด**ใดมาช่วยในการตัดสินใจ

ถ้าเป็นเรื่องบริหารภายในสำนักงาน ก็จะใช้หลักประชาธิปไตยมาช่วยในการตัดสินใจ ใช้การประชุมและเป็นการตัดสินใจร่วมกันกับบุคลากรในสำนักงานภายใต้ นโยบาย **‘คนสำราญ งานสำเร็จ’** แต่ถ้าเป็นการบริหารงานสอบบัญชี ก็จะใช้วิธีการปรึกษาหารือเป็นหลัก โดยหัวหน้าต้องสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับน้องๆ และเข้าร่วมประชุมใหญ่และประชุมคณะกรรมการสหกรณ์ร่วมกับผู้สอบบัญชี เพื่อให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาด้านการเงินการบัญชีของสหกรณ์

เรื่องที่น่าตกใจมากที่สุด ในช่วงที่เป็นหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์นครราชสีมา

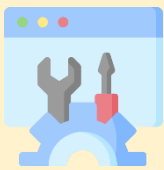
เรื่องที่น่าตกใจมากที่สุดน่าจะเป็น การถูกฟ้องศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบจากผู้จัดการของสหกรณ์การเกษตรแห่งหนึ่ง ว่าปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบทำให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ เนื่องจากการออกหนังสือแนะนำทางบัญชีไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ทำให้สหกรณ์พร้อมคณะกรรมการเรียกเงินคืนจากโจทก์ เป็นเงินเกือบสามสิบล้านบาท ซึ่งคดีดังกล่าวเกิดจากการแจ้งข้อสังเกตที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบจากการตรวจสอบบัญชีตามข้อร้องเรียนแล้วมีการแจ้งข้อสังเกตว่าสหกรณ์บันทึกบัญชีซื้อปุ๋ยไม่ถูกต้อง และเสนอให้สหกรณ์ปรับปรุงกลับรายการซื้อปุ๋ยเป็นเงินสดขาดบัญชีแทน ทำให้สหกรณ์เรียกเงินคืนจากโจทก์ ทำให้ต้องเดินทางไปชี้แจงต่ออัยการศาลอาญาทุจริตประพฤติมิชอบภาค 3 ที่จังหวัดสุรินทร์หลายรอบ แล้วในที่สุดโจทก์ก็ถอนฟ้อง และศาลก็อนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องและจำหน่ายคดีออกจากสารบบ

การสอบบัญชีในอดีตเมื่อ 5-10 ปีที่ผ่านมา **แตกต่าง** จากปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้อย่างไรบ้าง จะส่งผลกระทบต่อการทำงานอย่างไร

ที่จะขอแยกกล่าวถึงเป็นด้านๆ ดังนี้

ด้านเทคโนโลยี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้งานเช่นกัน เช่น

□ การพัฒนาระบบกระดาษทำการอิเล็กทรอนิกส์ (EWP) โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยง โดยใช้ TeamRisk เพื่อช่วยในการวางแผนงานสอบบัญชี และการบันทึกผลการตรวจสอบในระบบ EWP เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงานและการใช้ข้อมูล รวมถึงช่วยลดปริมาณกระดาษและพื้นที่จัดเก็บเอกสาร

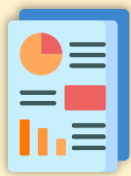
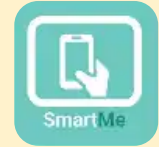
□ การนำระบบตรวจสอบสหกรณ์เชิงลึก ACL เข้ามาช่วยในการตรวจสอบพร้อมกับพัฒนาชุดคำสั่งอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับโปรแกรมสำเร็จรูปที่สหกรณ์ใช้ทั้งโปรแกรมที่พัฒนาโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และโปรแกรมของภาคเอกชน

□ การส่งเสริมให้สหกรณ์นำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้มากขึ้น โดยได้พัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อให้สหกรณ์ที่ไม่ทุนในการจัดซื้อโปรแกรมของเอกชนนำไปใช้ ซึ่งช่วยเพิ่มความสะดวกรวดเร็วและลดข้อผิดพลาดในการทำงาน ผู้สอบบัญชีสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ง่ายขึ้น

□ การส่งเสริมให้สหกรณ์ใช้เทคโนโลยี Smart 4M เพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็ว สร้างความโปร่งใสในการทำธุรกรรม สหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ และหน่วยงานกำกับดูแล สามารถตรวจสอบข้อมูลการทำธุรกรรมต่างๆ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้ด้วยตนเอง

□ การสร้างและปรับปรุงพัฒนาระบบการรายงานผลข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ (Input Form) สามารถตรวจสอบข้อมูลเชื่อมโยงการทำธุรกรรมระหว่างสหกรณ์ได้ รวมถึงการสร้างเครื่องมือเพื่อตรวจวิเคราะห์สุขภาพทางการเงินของสหกรณ์ต่างๆ เช่น โปรแกรม CFSAWS:ss, Seva, DeAce ซึ่งสหกรณ์สามารถนำไปใช้วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตนเอง และผู้สอบบัญชีสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ประกอบการตรวจสอบ

การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อผู้สอบบัญชีรุ่นเก่าที่มีทักษะการใช้เทคโนโลยีต่ำซึ่งต้องพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ในขณะเดียวกันผู้สอบบัญชีรุ่นใหม่ซึ่งมีทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสูงแต่ก็ยังขาดประสบการณ์ในการตรวจสอบบัญชี จึงต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่องานสอบบัญชีสหกรณ์ให้สำเร็จลุล่วง

ด้านกฎหมาย

ระเบียบ คำสั่งต่างๆ ซึ่งมีทั้งการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และออกใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เช่น พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2563 ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 ระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ว่าด้วยการสอบบัญชีสหกรณ์ พ.ศ. 2562 รวมถึงมาตรฐานการบัญชี และมาตรฐานการสอบบัญชี เป็นต้น ซึ่งผู้สอบบัญชีต้องมีการติดตามศึกษาเพิ่มพูนความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามที่กำหนด

ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

การเกิดโรคระบาดโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อการตรวจสอบบัญชี ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการตรวจสอบให้เหมาะสม โดยต้องรักษาคุณภาพของงานสอบบัญชี มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการตรวจสอบมากขึ้น เช่น การตรวจสอบระยะไกล (Remote Audit) การขอคำยืนยันยอดโดยใช้ช่องทางผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ จากข้อมูลในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีหนี้สินเพิ่มขึ้น และมีหนี้กับหลายสถาบัน ทั้งในและนอกระบบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ ปัจจุบันสหกรณ์หลายแห่งประสบกับปัญหาการมีลูกหนี้ค้างนาน ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งอาจส่งผลให้สหกรณ์มีการตกแต่งกำไร ผู้สอบบัญชีจึงต้องพิจารณาตรวจสอบและให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์อายุหนี้ของสหกรณ์ และการประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญอย่างเหมาะสม

สหกรณ์ในอดีต ช่วง 5-10 ปีที่ผ่านมากับปัจจุบัน มีความแตกต่างกันอย่างไร

 สหกรณ์มีการดำเนินธุรกิจที่หลากหลาย ซับซ้อน เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยมากขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการตลาด สร้างความสะดวกรวดเร็วและทันต่อความต้องการของสมาชิกที่มีทางเลือกหลากหลายมากขึ้น เช่น การขายสินค้าออนไลน์ การขายสินค้าผ่าน Application Delivery การโอนเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการและวิธีการทำงานอย่างชัดเจน เพื่อนำไปวิเคราะห์จุดเสี่ยงและหาวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมและครอบคลุม เพื่อให้ได้หลักฐานการตรวจสอบที่เพียงพอและเหมาะสม

 สหกรณ์มีการดำเนินธุรกิจนอกกรอบวัตถุประสงค์ของสหกรณ์เพิ่มมากขึ้น มีการทุจริตซึ่งมีมูลค่าความเสียหายสูงด้วยกลไกที่หลากหลาย ซับซ้อน ตรวจพบยากขึ้น มีการทำเป็นกระบวนการ ซึ่งผู้สอบบัญชีต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และเทคนิคการตรวจสอบที่หลากหลาย มีความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ โดยการใช้วิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม ตรวจสอบด้วยความระมัดระวังและเป็นไปตามมาตรฐานเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง

สิ่งที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์**ให้ความสำคัญ** และดำเนินการเป็น**อันดับต้นๆ** มีอะไรบ้าง

- ✔ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้เท่าทัน และมีมาตรฐานสากล
- ✔ สนับสนุนและพัฒนาเครื่องมือต่างๆ ให้มีความพร้อมและมีมาตรฐานเทียบเท่าเอกชน
- ✔ สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานแก่บุคลากร รวมถึงการสร้างทัศนคติของบุคลากรให้เปิดใจพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ไม่ยึดติดกับการทำงานแบบเดิมๆ ในอดีตจนเกินไป รวมถึงสร้างความรักความภาคภูมิใจในองค์กร และศักดิ์ศรีของการเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์

ทางทีมงานกล่าวขอบคุณที่ประมวลที่ได้ให้ความรู้และแนวคิดในการทำงานที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง รวมทั้งได้เห็นถึงความยากลำบากและความเสี่ยงที่ผู้สอบบัญชีต้องเผชิญอยู่ตลอดเวลาของการปฏิบัติหน้าที่ และแน่นอนว่าได้สัมผัสถึงความกล้าหาญและความภาคภูมิใจของการเป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ...

